

Blodpropp i ögat

Varje år drabbas omkring 4 500 personer i Sverige av en blodpropp i ögat, den näst vanligaste kärlsjukdomen i ögat. Men alla upptäcker inte att de drabbats. En så kallad retinal ventrombos visar sig i olika varianter, och skadar synen i olika stor utsträckning.

I ögat finns – precis som i resten av kroppen – olika blodkärl: vener (frånförande) och artärer (tillförande). Längst bak i ögats näthinna går de små venerna samman i större vener, och bildar ögats centralven. Denna leder blodet ut ur ögat tillsammans med synnerven.

En retinal ventrombos är en blodpropp i ett av näthinnans frånförande blodkärl. Den del av näthinnan som normalt dräneras av kärlet kan då drabbas av blodstockning, samt varierande grad av blödningar och svullnad. Just svullnad i gula fläcken är en stor orsak till synnedsättning till följd av en blodpropp i ögat. Proppen kan också orsaka varierande grad av syrebrist vilket är skadligt för ögat och synen.

Centralvenstrombos eller grenvenstrombos?

Det finns två typer av blodpropp i ögat; propp i en centralven (centralvenstrombos) eller propp i en grenven (grenvenstrombos). Vid centralvenstrombos sitter proppen i den centrala venen och en stor del av näthinnan påverkas. Vid grenvenstrombos sitter proppen längre ut i ventrådet och en mindre del av näthinnan påverkas.

Var är blodproppen vanligast?

Det är vanligare att drabbas av en blodpropp i en grenven än i en centralven, och man löper mindre risk för allvarliga komplikationer vid denna typ av propp. I många fall återhämtar sig faktiskt synförmågan helt eller delvis några månader efter en grenvenspropp. I vissa fall kan dock sjuka kärlnybildningar utvecklas som gradvis försämrar synen.

Blodpropp i ögat är vanligast hos personer över 60 år, men kan även drabba yngre personer. Riskfaktorer för att drabbas kan vara högt blodtryck, blodfettssrubbnings, förhöjt tryck i ögat, diabetes och rökning.

Följderna av en blodpropp i ögat

Ögon som drabbats av en trombos i blodkärlen kan utveckla sjukliga så kallade kärlnybildningar, vilka medför en synförsämring. En centralvenstrombos leder inte sällan till svåra komplikationer. Både central- och grenvenstrombos kan till exempel leda till svullnad i gula fläcken, en vanlig orsak till synnedsättning. Det är av stor vikt att söka läkare direkt vid plötslig synförsämring. Det finns behandling.

Plötsligt synbortfall – ett allvarligt tecken

En blodpropp i ögat inträffar oftast nattetid och upptäcks genom plötsligt försämrad syn på det ena ögat. Skulle proppen äga rum i vaket tillstånd blir synen märkbart sämre under ungefär en timmes tid. Seendet blir dimmigt, men inte svart. Hur stor synförändringen blir beror på var i näthinnan blodproppen sitter. Synprognosen efter proppen beror både på vilken del av näthinnan som påverkats och hur stor skadan på vävnaden är. En vanlig orsak till bestående synnedsättning är svullnad i gula fläcken, som tidigare ofta varit

svårbehandlat.

Vad kan jag göra själv?

Om man drabbas av en synstörning är det alltid lämpligt att göra en självkontroll genom att hålla för ett öga i taget och kontrollera skillnad i synen mellan ögonen. Skillnaden kan vara svår att upptäcka i sitt vardagliga seende. Det är viktigt att kontakta sjukvården direkt vid en plötslig synförsämring. Om orsaken till synnedsättning är svullnad i gula fläcken finns idag betydande möjligheter till behandling.

Svullnad i gula fläcken – ett vanligt scenario

Den förändring i näthinnan som uppstår till följd av blodproppen leder, tillsammans med ett minskat blodflöde i näthinnans blodkärl, till syrebrist. Syrebristen gör att det produceras mer av en tillväxtfaktor för blodkärl, kallad VEGF*. VEGF gör så att nya kärl bildas, men tyvärr är dessa av sämre kvalitet än vanliga kärl, vilket medför att de läcker ut vätska i näthinnan. Då uppstår en svullnad, ett så kallat makulaödem. Genom att blockera VEGF kan man dock förhindra denna svullnad och på så vis undvika att synen blir försämrad.

Behandling av svullnad i gula fläcken

Behandlingsmetoderna av svullnad i gula fläcken till följd av centralvenstrombos respektive grenvenstrombos ser olika ut. Vid propp i en grenven har man haft viss framgång med så kallad fotokoagulering med laser. Det finns idag tre godkända medicinska behandlingar tillgängliga för behandling av centralvenstrombos.

Möjligheter till snabb förbättring

Vid den ena typen av behandling sprutar man in ett läkemedel i ögat som förhindrar kärtillväxt (anti-VEGF). Den andra typen av behandling innebär att man för in en partikel i ögat som långsamt avger ett kortison. Det som skiljer dessa behandlingar från de tidigare är möjligheten till relativt snabb synförbättring.

Vilken behandling man får beror på vilken och hur allvarlig typ av blodpropp man har och hur stor risken för följdkomplikationer är. Efter att ha drabbats av en blodpropp följs man som patient noga för att undvika komplikationer och säkerställa att läkandeprocessen går som planerat.

* Vascular Endothelial Growth Factor

Uppdaterat 2022-03-14

SE2203101105

Source URL: <https://www.novartis.com/se-se/blodpropp-i-ogat>

List of links present in page

- <https://www.novartis.com/se-se/se-se/blodpropp-i-ogat>